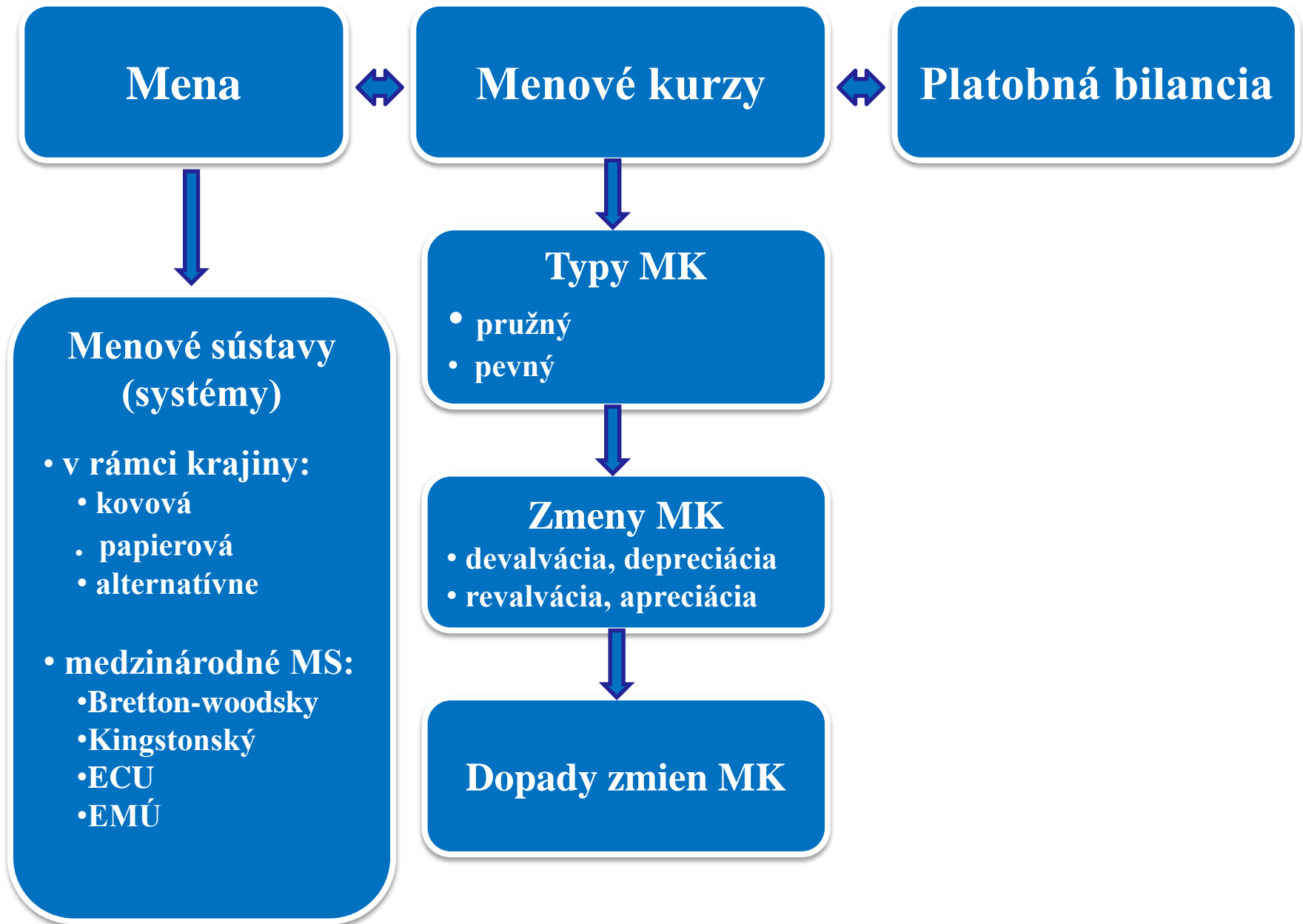

Mena a menové vzťahy

Mena

= peňažná sústava štátu

- upravená právnym poriadkom

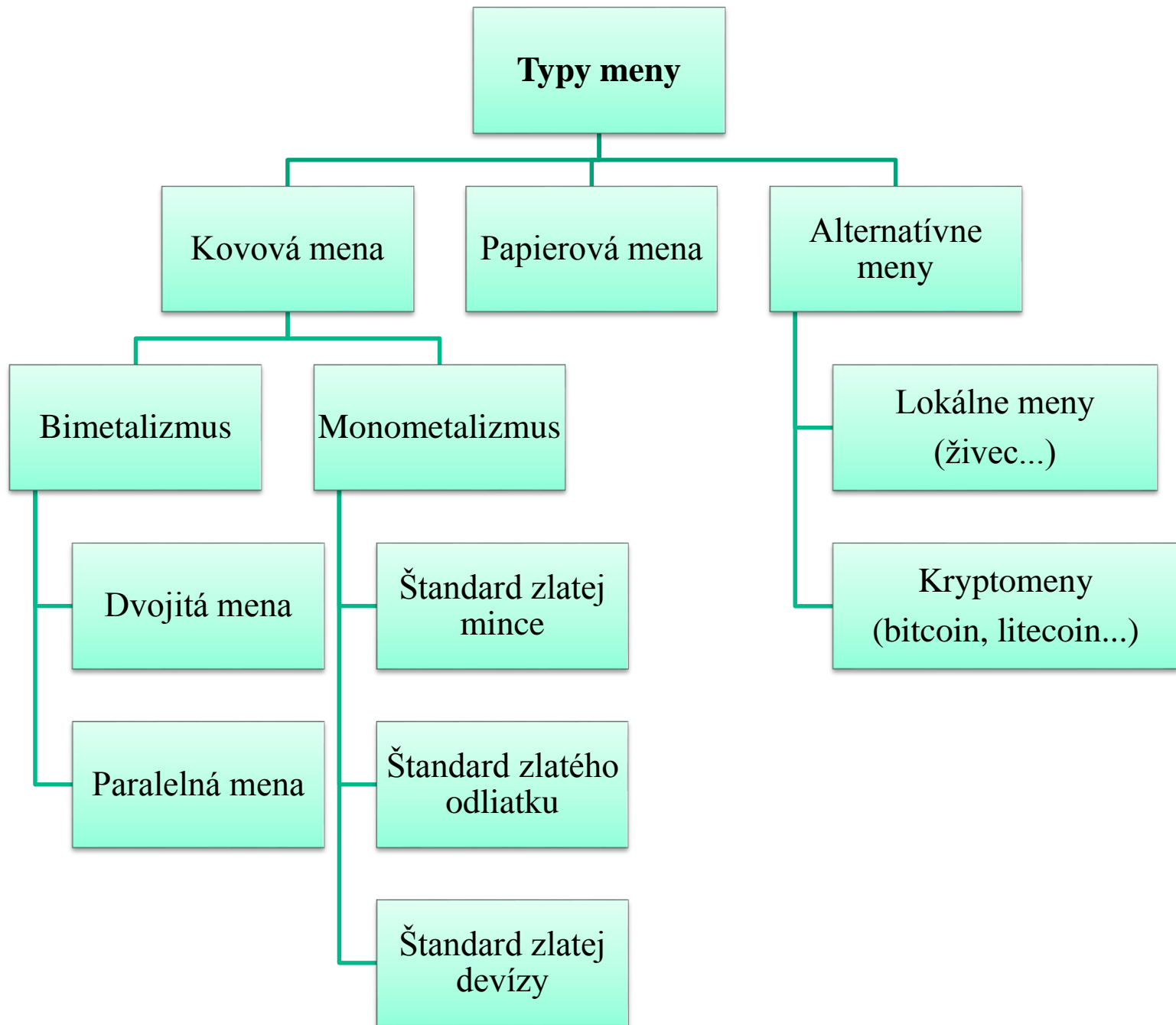
- **menová jednotka** = stanovenie základnej jednotky nár. meny na danom území
- **menové peniaze** = sústava bankoviek a mincí

Menová reforma

- = náhrada (výmena) peňažných znakov (mince, bankovky) v obehu
- = zmena predpisov týkajúcich sa peňažného obehu

Menová sústava (typy meny)

- = štátom určená organizácia peňažného obehu na určitom území v určitom časovom období

A. Kovová mena

kurantné alebo rozdielové kovové mince (Au, Ag, Cu, Fe...)

výhody – nemôže nastať prezásobenie peňazí \Rightarrow inflácia

nevýhody - nemožnosť prispôsobenia množstva peňazí požiadavkám rastúcej ekonomiky

1. Bimetalistická mena

- **paralelná:**

- Au a Ag mince bez určenia zákonného výmenného pomeru medzi Au a Ag
- výmenný pomer závisí od skutočnej hodnoty Au a Ag kovu v minciach

- **dvojitá:**

- Au a Ag mince na základe zákonom stanoveného výmenného pomeru

2. Monometalistická mena (monometalizmus)

- základom platidiel = 1 kov (meď, bronz, striebro, zlato)
- **strieborný monometalizmus**
- **zlatý monometalizmus**

Zlatý monometalizmus:

a) štandard zlatej mince (zlatá obehová mena)

kurantné (plnohodnotné) mince + bankovky vymeniteľné za Au
alebo za Au mince

b) štandard zlatého odliatku (zlatom krytá mena)

rozdielové mince + bankovky plne alebo čiastočne kryté Au

c) štandard zlatej devízy (zlatá devízová mena)

rozdiel. mince + bankovky vymeniteľné za menu vymeniteľ. za Au
(USD, libra)

B. Papierová mena

rozdielové mince + bankovky bez väzby na drahé kovy
môže sa opierať o zlaté alebo devízové rezervy

nevýhoda - prezásobenie peňazí \Rightarrow inflácia

výhoda - možnosť prispôsobenia množstva peňazí
požiadavkám rastúcej ekonomiky

C. Alternatívne meny

a) Lokálne meny – bratislavský živec, zvolenský živec

výhoda –

nevýhoda –

a) Kryptomeny - bitcoin, litecoin, namecoin, dogecoin, peercoin, mastercoin

– elektronické peniaze bez kontroly CB

výhoda –

nevýhoda -

Medzinárodné menové sústavy (systémy)

≡ súhrn pravidiel a opatrení spojených s pohybom peňazí medzi krajinami

- **Bretton-woodsky MS** (1944 – v USA)
 - **stanovenie parity každej meny v Au a zároveň v USD**
 - oficiálna cena Au ...parita USD: 35 USD za 1 trójsku uncu Au (31,1,g)
 - **pevné menové kurzy** (úprava po dlhšom období)
 - **1971 – zrušená vymeniteľnosť USD za Au**
- **Kingstonský MS** (1976 na porade MMF)
 - **SDR** (špeciálne práva čerpania)
 - rezervný prostriedok (už nie Au)
 - zúčtovacia jednotka medzi CB
 - hodnota podľa koša 5 mien
 - **pružné menové kurzy**
 - demonetizácia – zrušenie oficiálnej ceny Au
- **EMS** (1979 – členovia ES)
 - **ECU** - zúčtovacia menová jednotka (=Európska menová jednotka) medzi CB
 - rezervná mena
 - hodnota podľa koša zúčastnených mien (bolo ich 9....12)
 - **pevné kurzy s povoleným rozpätím v rámci ERM I**
- **EMÚ** (1999 – bezhotovostný platob. styk; 2002 – bankovky + mince)

Menový kurz

= cena jednej meny vyjadrená v inej mene

= cena meny na medzinárodných menových (hlavne devízových) trhoch

Typy MK:

1. **pevný (fixný) MK** - stabilný MK voči kovu, jednej mene alebo košu mien

2. **pružný (plávajúci, floating) MK**

- bez intervencií CB alebo intervencie CB v prospech alebo neprospech vlastnej meny

Zmeny MK:

v systéme pevných MK:

- **devalvácia** = znehodnotenie meny
- **revalvácia** = zhodnotenie meny

v systéme pružných MK:

- **depreciácia** = znehodnotenie
- **apreciácia** = zhodnotenie

Dôsledky devalvácie (depreciácie):

Platobná bilancia

= súhrnná bilancia krajiny, ktorá v peňažnom vyjadrení zachytáva všetky ekonomické transakcie domácej ekonomiky so zahraničím za určité časové obdobie (spravidla 1 rok)

- **princíp bilancovania:** PB je vždy ku koncu sledovaného obdobia vyrovnaná!!!

(+) kreditné položky = príviv peňažných prostriedkov **do** SR

(-) debetné položky = odlev peňažných prostriedkov **zo** SR

Možnosti odstraňovania nerovnováhy PB (deficitu PB):